

Bekymringsamtale om skoleskulk mellom skolepersonell og foresatte

EN VEILEDER – 2010

Kompetansesenter rus region vest Bergen
Stiftelsen Bergensklinikkene

Solveig Storbækken

Innhold

Bakgrunn for veilederen >> 4

Motiverende samtale som grunnlag >> 5

Planlegging og overveielser >> 6

Gjennomføring av samtalen >> 8

Kilder og videre lesning >> 12

Bergen, 17. juni 2010

Kompetansesenter rus region vest Bergen

Stiftelsen Bergensklinikkene

Bakgrunn for veilederen

Som et ledd i prosjektet «**Skoleskulk**» i Bergen, har vi valgt å utarbeide et forslag til hvordan medarbeidere i skolen kan gjennomføre en bekymrings samtale med foresatte når det er bekymring for en elevs fravær. Prosjektet har hatt som mål å utvikle og implementere rutiner for skoleskulk, forbedre kompetanse blant de som jobber nært ungdommene, samt å følge opp elever med skulkhistorie og gjennomføre/evaluere individuelt rettede tiltak. Som kompetansehevende tiltak har lærere og støtteapparat ved de fire prosjektskolene sammen med Utekontakten i Bergen, fått kursing i *Motiverende samtale* (MI) rettet mot de unge som skulker. Ut fra et behov for å konkretisere hvordan denne metodikken også kan brukes i møte med foreldre, er denne veilederen utviklet med MI som basis. Deler av teksten i veilederen er hentet og oversatt fra det danske prosjektet «*Bedre tværfaglig indsats; Pjese til medarbejdere, på skoler og SFO'er*».

Motiverende samtale med foresatte og elev om udokumentert fravær

Hvorfor gjør ikke alle elever det som er til det beste for dem? Å forsøke å hjelpe andre til forandring av adferd som ikke er hensiktsmessig, kan ofte være frustrerende og vanskelig. I situasjoner hvor elever har fravær som ikke dokumenteres, kreves det at skolen samarbeider tett med både foresatte og eleven selv for å motivere til en forandring. Denne veilederen gir noen forslag til hvordan du som medarbeider ved en skole kan gripe an en samtale om en elevs fravær/mistrivsel ved skolen. Det er viktig å forberede seg godt for at du skal få frem budskapet om at det er omtanken for eleven som er i fokus. Ved å bygge bro til foresattes egne ønsker om barnets beste, kan du skape et godt klima som forutsetning for konstruktivt samarbeide. Motiverende samtale bygger på hjelpers forståelse av samtaleprosessen og innebærer en tydelig holdning:

- Hjelper har en samarbeidende stil, og ser seg selv som en likeverdig samarbeidspartner
- Hjelper søker etter og lokker frem samtalepartnerens egen tanker og ideer om den bestemte adferden, og forandring av denne.
- Hjelper viser respekt for samtalepartners autonomi, dennes rett og kapasitet til selvbestemmelse.

Planlegging og overveielser

Forberedelse

På forhånd bør du utlevere en invitasjon til samtalen med orientering om samtaleinnhold og varighet: *At eleven har fravær uten dokumentasjon. At ønsket er å hjelpe eleven til å komme på skolen.*

Ved muntlig innkalling kan møtets målsetting og varighet formidles i samtalen, og gjentas ved starten av møtet. Det må også vurderes om det skal være to skolerepresentanter til stede i samtalen. Da kan en lettere fordele roller som møteleder og den som kommer med faglige innspill og fanger opp temaer familien kommer med. I praksis kan dette være kontaktlærer og rådgiver/helsesøster ut fra hvem som kjenner elevens situasjon best.

Vær konkret på fraværet og betydningen dette får for eleven både faglig og sosialt. Hold fokuset på bekymringen for elevens skolesituasjon, og unngå å bringe inn oppfattelser og meninger om eleven og familiesituasjonen. Intensjonen er å støtte endring for eleven, og å gi foresatte og eleven mulighet til tidlig å komme frem med sin opplevelse av saken.

Møtet kan inneholde følgende punkter:

- Hvorfor ønsker skolen denne samtalen?
- Hvordan opplever dere som foreldre elevens situasjon?
- Hva kan være til hjelp for eleven?
Hvilke løsninger har eleven bruk for?
- Hva avtaler vi? Når møtes vi igjen?

Ha som utgangspunkt at foresatte vil det beste for barna sine, og at alle parter skal kunne beholde verdigheten gjennom møtet. Dette spiller en avgjørende rolle for fremtidig samarbeid med både elev og foresatte, og dermed muligheten til forandring i elevens fravær. Vær åpen for dialog og sørg for å invitere til samarbeid omkring, og med eleven.

Gjennom å invitere til en samtale med foresatte og elev, tilbyr og fastholder du behovet eleven har for hjelp til å forandre skolefraværet. Slik kan alle parter se en mulighet til å forandre situasjonen.

Gjennomføring av samtalen

Innledning

Innledningsvis ønsker du velkommen og presenterer alle som er til stede, og de enkeltes forhold til eleven. Opplys om hvor lenge møtet skal vare, og at det skrives referat om viktige punkter fra møtet, og avtaler som gjøres. På slutten av møtet gjennomgås referatet i fellesskap.

Hvorfor denne samtalen – elevens fravær – hva bekymrer oss?

Spør om det er ok at du starter med å gå igjennom elevens fravær, og det skolen er bekymret for. Vær kortfattet og nøytral i fremlegget. Unngå å tillegge eleven eller foresatte meninger og intensjoner, unngå å legge frem holdninger som kan oppfattes som moraliserende.

- Gjennomgå de konkrete registreringer av fravær og observasjoner av eleven i skolesituasjonen.
  - >> Er det konkrete sider ved skolesituasjonen du har lagt merke til: konsentrasjonsproblemer, vansker knyttet til elevgruppen, faglige vansker osv?
  - >> Hva signaliserer eleven selv ut fra samtaler dere har hatt?

- Sørg for å formidle alle de punktene knyttet til elevens skole-situasjon som du har planlagt på forhånd – og ikke har «noe i ermet» til bruk senere i samtalen.
- Møter du motstand hos elev eller foresatte, «rull med motstanden». Det betyr at du unngår å argumentere og konfrontere og at du i stedet reflekterer underliggende sinne, oppgitthet, fortvilelse osv. som du oppfatter hos den andre;

«Dette er ikke så lett å snakke om, du/dere opplever situasjonen annerledes, du/dere gjør dere egne tanker om hva fraværet kan skyldes osv».

«Det er viktig at alle får komme til orde om hvordan en oppfatter situasjonen, og når jeg har lagt frem skolens oppfattelse, vil jeg at dere skal si noe mer om hvordan dere oppfatter det».

Hvordan opplever de foresatte og elev selv situasjonen?

- Spør hva de enkelte familiemedlemmer tenker om det du har sagt så langt
- Hvilke tanker har de foresatte gjort seg?
Hva har de selv observert?
- Hva er de foresattes bekymring; ser de noen grunner til at eleven har udokumentert fravær?
- Undersøk hvilke forestillinger de foresatte har om hvordan eleven tenker, og hvordan de opplever det eleven formidler.
- Gi eleven mulighet til å selv si noe om skolesituasjonen og fraværet.
  - >> Hva tenker eleven om situasjonen?
  - >> Hva kan hjelpe, hva har eleven bruk for?

Hvilke løsninger ser de foresatte, og hvilke løsninger ser du som skolens representant?

- Hvilke muligheter til videre oppfølging kan de foresatte gi, kan skolen bidra med, kan eleven selv ta ansvar for?
- Trenger eleven noen å snakke med i skolens støtteapparat eller andre?
- Hvordan kan dere samarbeide fremover?
- Hva avtaler dere, og når skal dere møtes igjen for å evaluere oppfølgingen?
- Hvis representanter fra skolens støtteapparat eller andre skal involveres, avtal hvem som gjør hva videre.
- Hva skal være neste skritt; for eleven, for de foresatte, for skolen.
- De konkrete avtalene skrives ned i referatet, gjennomgås, og alle skriver under.

Kilder og videre lesning

Barth, T., Børtveit, T., & Prescott, P. (2001). *Endringsfokuset rådgivning*. Gyldendal Akademisk

Barth, T. & Näsholm, C. (2006). *Motiverande samtal - MI. Att hjälpa en människa til förändring på egna villkor*. Studentlitteratur

Miller, W. R., & Rollnick, S. (2002). *Motivational Interviewing. Preparing people for change*. The Guildford Press

Pjece til medarbejdere på skoler og SFO'er; Bedre tværfaglig indsats - for børn og unge i familier med misbrug eller sindslidelse.
www.tvaerfaglig-indsats.dk

Prescott, P., & Børtveit, T. (2004). *Helse og atferdsendring*. Gyldendal Norsk Forlag

Rollnick, S., Mason, P., & Butler, C. (1999). *Health Behavior Change. A guide for practitioners*. Churchill Livingstone.

www.motivationalinterview.org

www.bergenclinics.no

www.motiverandesamtal.org

